

מגדל אור

עמותת יעדים לצפון

**עיוורון ולקויות ראייה - אתגרים תפקודיים
טכנולוגיות ושירותים**

מגדל אור הוא מרכז רב-שירותי, המסייע מזה 50 שנה לקידום של אנשים עם לקויות ראייה או עיוורון לקראת תפקוד עצמאי ושילוב בתעסוקה.

המרכז מהווה חלק מפעילותה של עמותת יעדים לצפון מיסודה של קרן רש"י, ועיקר שירותיו ניתנים במימון מנהל המוגבלויות במשרד הרווחה, המוסד לביטוח לאומי ומשרד הביטחון.

השירותים מיועדים לכלל האנשים עם תעודת עיוור וכן לאנשים ללא תעודת עיוור.

מגדל אור פועל בפריסה ארצית, ומספק מענה מקיף של שירותים הניתנים בסניפים בחיפה, תל-אביב, ירושלים ובאר שבע, וכן בביתו של האדם ובסביבתו היומיומית.

מעל ל-3,000 איש ואישה בכל הגילים ומכל רחבי הארץ וכ-1500 אנשי מקצוע נהנים מדי שנה מרצף שירותים ייחודי זה, הניתן תוך עבודה פרטנית עם האדם ועם הקהילה בה הוא חי.

חזון

לאפשר לכל אדם עם עיוורון או לקות ראייה לממש את מלוא הפוטנציאל הגלום בו כאדם.

ייעוד

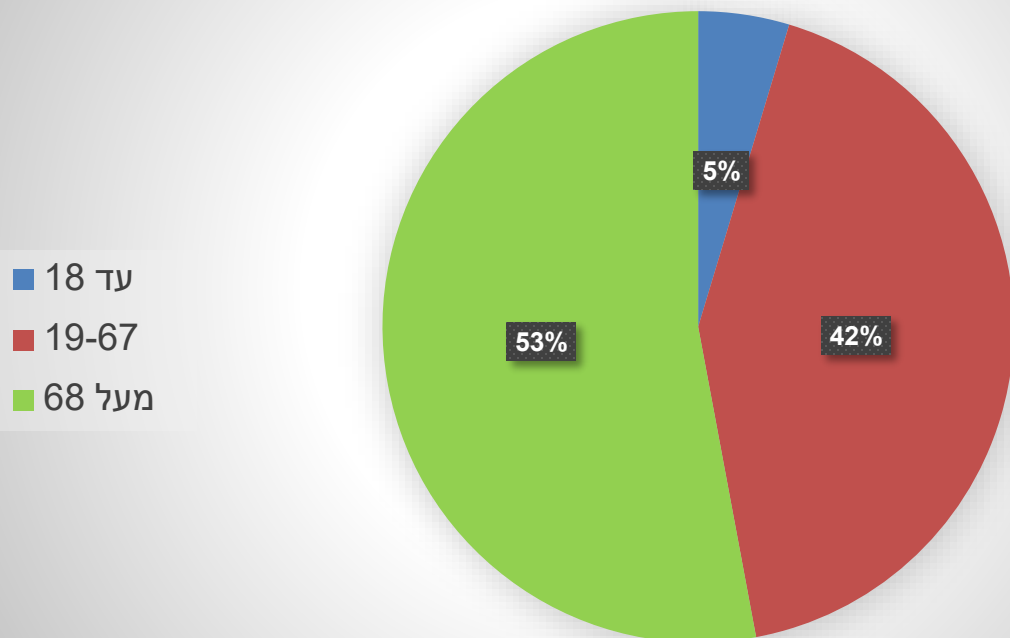
להוביל בפיתוח ומתן של שירותים מקצועיים, עדכניים וחדשניים, ולהפיץ ידע בתחומי השיקום התפקודי התעסוקתי, לטובת אנשים עם עיוורון או לקויות ראייה ומי שמעורבים בחייהם.

האוכלוסייה - אנשים עם לקות בראייה ועיוורון

עיוורון ולקויות ראייה במדינת ישראל

מחזיקי תעודת עיוור (נכון לדצמבר 2018)

22,600 נושאי תעודת עיוור

- כ-10% מתוכם אנשים עם עיוורון מוחלט

- כ-1600 איש מתווספים כל שנה

- כ-75,000 איש בארץ עם לקויות ראייה ללא תעודת עיוור

3 קריטריונים לקבלת תעודת עיוור במדינת ישראל

עיוורון מוחלט

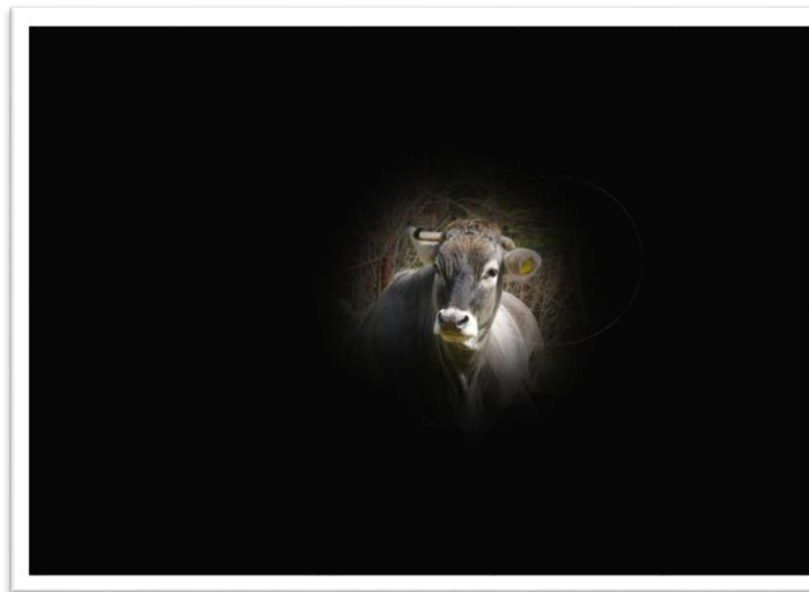
חדות ראייה

שדה ראייה

חדות ראייה שאינה עולה על 3/60, עם תיקון אופטי בעין הטובה

ו/או שדה ראייה שאינו עולה על 20 מעלות, עם תיקון
אופטי ובעין הטובה.

תעודת עיוור / לקוי ראייה

מקנה שירותי שיקום, הטבות ופטורים שונים הניתנים על ידי משרדי

ממשלה, רשויות מקומיות, חברות ציבוריות וארגונים שונים.

בנוסף, מקנה סבסוד ברכישת ציוד וטכנולוגיה מסייעת.

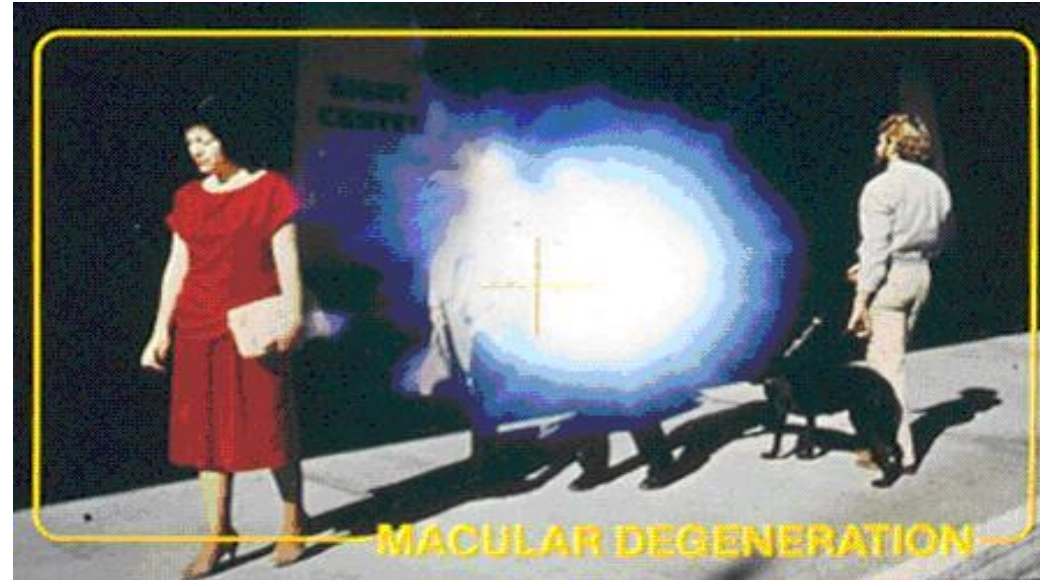
כיצד רואים כשלא רואים? השפעות על התפקוד

ראייה עם ניוון מקולרי גילי (נמ"ג), AMD
פגיעה במקולה
31% מבעלי ת"ע

שדה ראייה לקוי

כתם במרכז הראייה

כיצד רואים כשלא רואים? השפעות על התפקוד

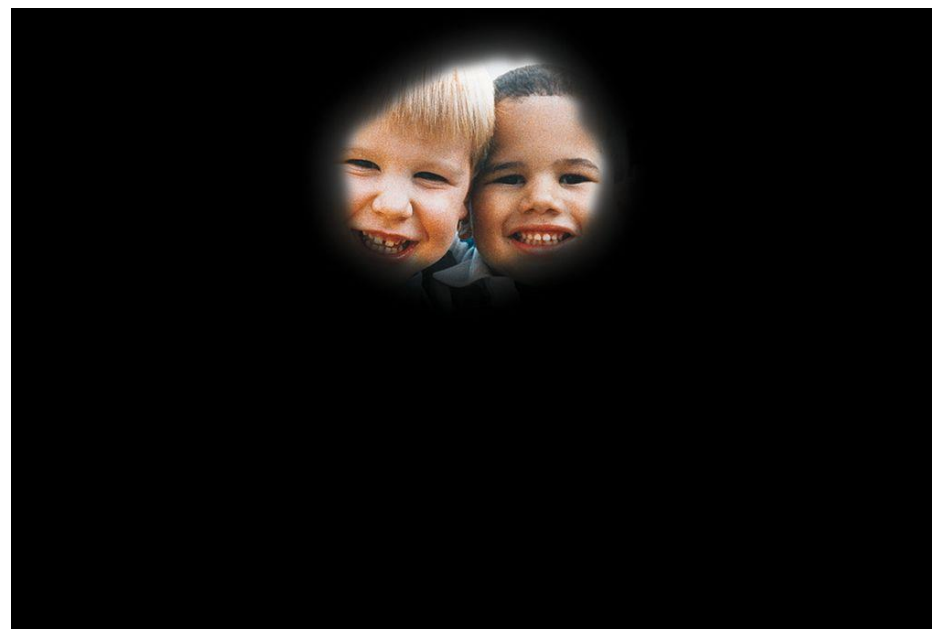

גלאוקומה – לחץ תוך עיני

כיצד רואים כשלא רואים? השפעות על התפקוד

רטיניטיס פיגמנטוזה

כיצד רואים כשלא רואים? השפעות על התפקוד

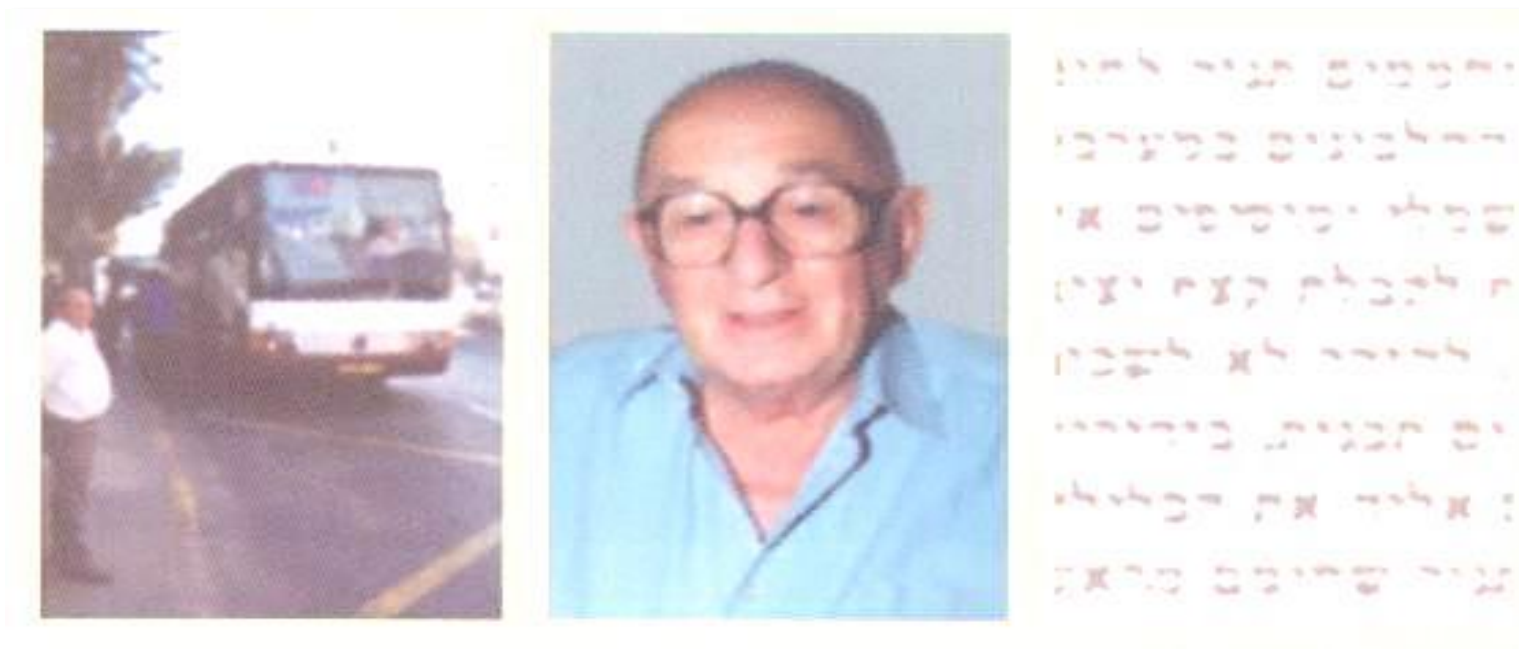
ראייה עם סכרת

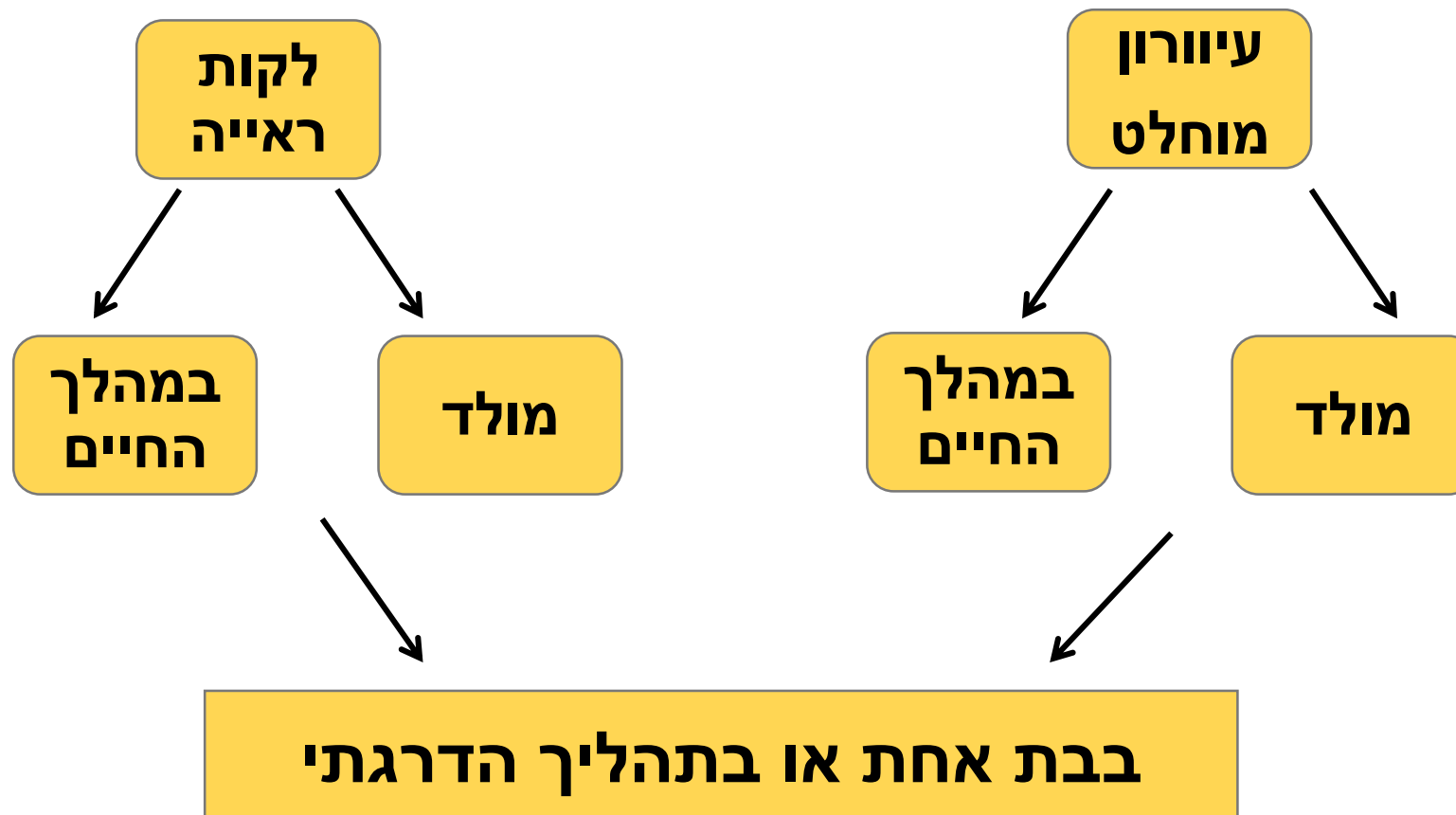

כיצד רואים כשלא רואים? השפעות על התפקוד

ראייה עם קטארקט/חדות ראייה ירודה

היבטים תפקודיים ורגשיים- עיוורון מוחלט לעומת שרידי ראייה

אדם עם עיוורון מוחלט

נזקק לתפקוד בטכניקות
יעודיות ושימוש בחושים
אחרים.

מצב בהיר לעצמו
ולסובבים

אין חשש מהידרדרות.
סוגיות של:
1. תחושת מסוגלות וערך
עצמי
2. תלות מול עצמאות.

אדם עם שרידי ראייה

לעיתים יכול לתפקד בעזרת הראייה .
לעיתים מתפקד בעזרת ראייה + טכניקות
יעודיות + שימוש בטכנולוגיה מסייעת.
לעיתים אין שרידי ראייה תפקודיים.

מצב לא בהיר לעתים לעצמו ולסובבים.
לעיתים מטעה

חשש ואי וודאות מהידרדרות הראייה
סוגיות של:
1-2 זהות
3. הסתרה לעיתים תוך סיכון עצמי

תפקוד

קשר מול הסביבה
החברתית

היבטים רגשיים

היבטים תפקודיים ורגשיים- עיוורון מלידה לעומת התעוורות ואיבוד ראייה במהלך החיים

האדם מדווח:

- ראייה כפולה/מעוותת/חלקית של פריט.
- ראיית כתמים/זבובים/הילה סביב מקור האור.
- סינוור רב וקושי להסתגל במעבר מאור לחושך והפוך.
- קשיים תפקודיים כמו: קושי להסתדר בלילה, לאתר פריטים, לקרוא.
- עייפות רבה לאחר פעילות הדורשת ראייה כמו קריאה, עבודת יד ועוד.
- כאבים בתוך/ באזור העין.
- סחרחורת וחוסר יציבות

אתה מבחין:

- חוסר שליטה פתאומי באחת העיניים או בשתיהן, מצמוץ רב, שפשוף העיניים
- כמות רבה של דמעות או הפרשות מהעיניים, שינוי בצבע העין.
- הטיית הראש כדי להתמקד באדם, חפץ או פעילות.
- התקלות בפריטים במרחב.
- הימנעות מפעילות שדורשות ריכוז חזותי גדול.

לעיתים קושי בשליטה ופיקוח:

- על הסביבה הפיסית.
- על הסביבה האנושית (למשל: נעיצת מבטים, התכוננות לקראת)

1. צורך בשימוש בחושים אחרים:

- שמיעה, ריח, טעם, מישוש, קינסטטי, תחושת "פנים"

2. לעיתים יש צורך בעזרה.

3. צורך בשימוש בעזרים- טכנולוגיה מסייעת .

4. צורך בלמידה של טכניקות ואסטרטגיות ייעודיות.

5. צורך בהתאמות הנגשה.

מענים:

סיוע מקדם עצמאות, זכויות ושירותים

1. סיוע מקדם עצמאות

א. תקשורת מותאמת

ב. ניידות-ליווי בהליכה.

ג. עקרונות להנגשת מרחב ושירות.

ד. שימוש בטכנולוגיה מסייעת.

תקשורת בין אישית

- **לא לחשוש** - שימוש בביטויים כמו "תראה", "תביט", "תסתכל"
- **שימוש** בהנחיות מילוליות והגדרות מדויקות ומוכרות - כיוונים ביחס לגוף האדם ולעצמים במרחב
- **הצגה עצמית ברורה** - במקום לתת לאדם מולך לנחש מי אתה.
- **מתן עזרה וסיוע** – פנייה לאדם בשאלה לגבי נחיצות העזרה.

תקשורת בין אישית

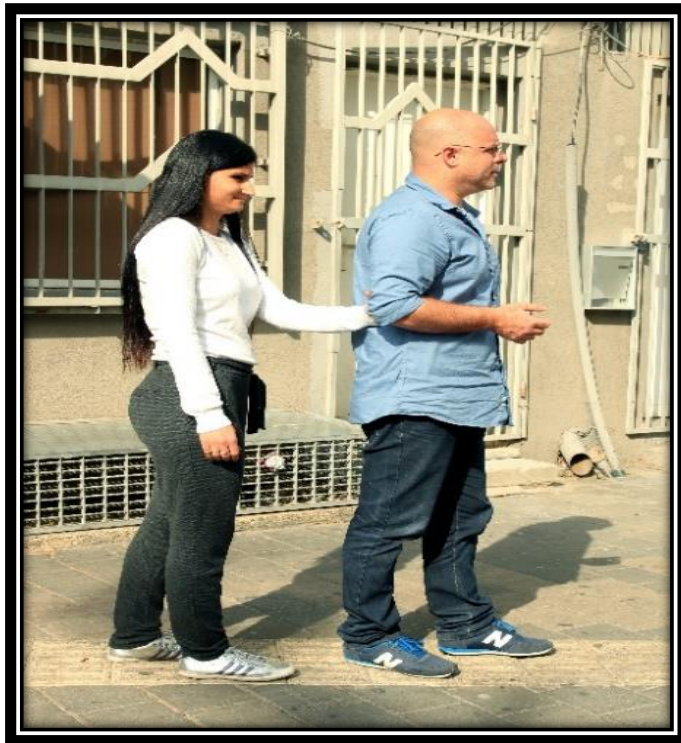
- **הימנעות משימוש** בביטויים כמו: "שם", "כאן", "את זה"
- **מחוות גוף** ללא תיווך מילולי - אינם מסייעים.
- **אל תשאיר אדם ל"דבר אל עצמו"** – יידע לגבי כל תזוזה במרחב

תיווך מילולי של הסביבה הפיסית והחברתית :

מה נמצא ? מה סביבנו ? מי נמצא ?

היכן מונח כל חומר - מזון בשולחן האוכל, ציוד בחדר, ריהוט

ניידות- הליכה נכונה בליווי

- יידע אדם בטרם אתה נוגע בגופו או בצידו
- עמוד בצד שבו האדם יכול לראות אותך ומעשיך במינימום מאמץ.

- ניידות - ליווי והושבה נכונה בעזרת מגע והכוונה, לא ע"י משיכה במקל

קביעות בסביבה - מיקום רהיטים וחפצים במקומות קבועים, סידור שולחן וישיבה קבוע, מסדרונות ומעברים ללא מכשולים ופנויים להליכה בטוחה

קביעות בביצוע פעולות - ביצוע פעולות לפי שיטה מוכרת הליכה לפי מסלול מוכר

קביעות באופי הסימנים (מרקם, צורה וגודל) - הקפדה על שימוש בקופסאות או עזרי אחסון בעלי סימן או מבנה קבוע: קפה בכלי עגול, סוכר בכלי מרובע וכו'

עקרון הניגודיות Contrast

הקפדה על ניגודיות בסביבה - שילוט, ציוד קבוע, ציוד נייד

הקפדה על ניגודיות במסמכים, ובחומרי הדרכה

ניגודיות במרקם ו/או בגודל

שימוש בחפצים וסימנים בעלי מרקם וגודל שונה
סימון פריטים עם חומר מישושי אשר מאפשר זיהוי "תחושתי"

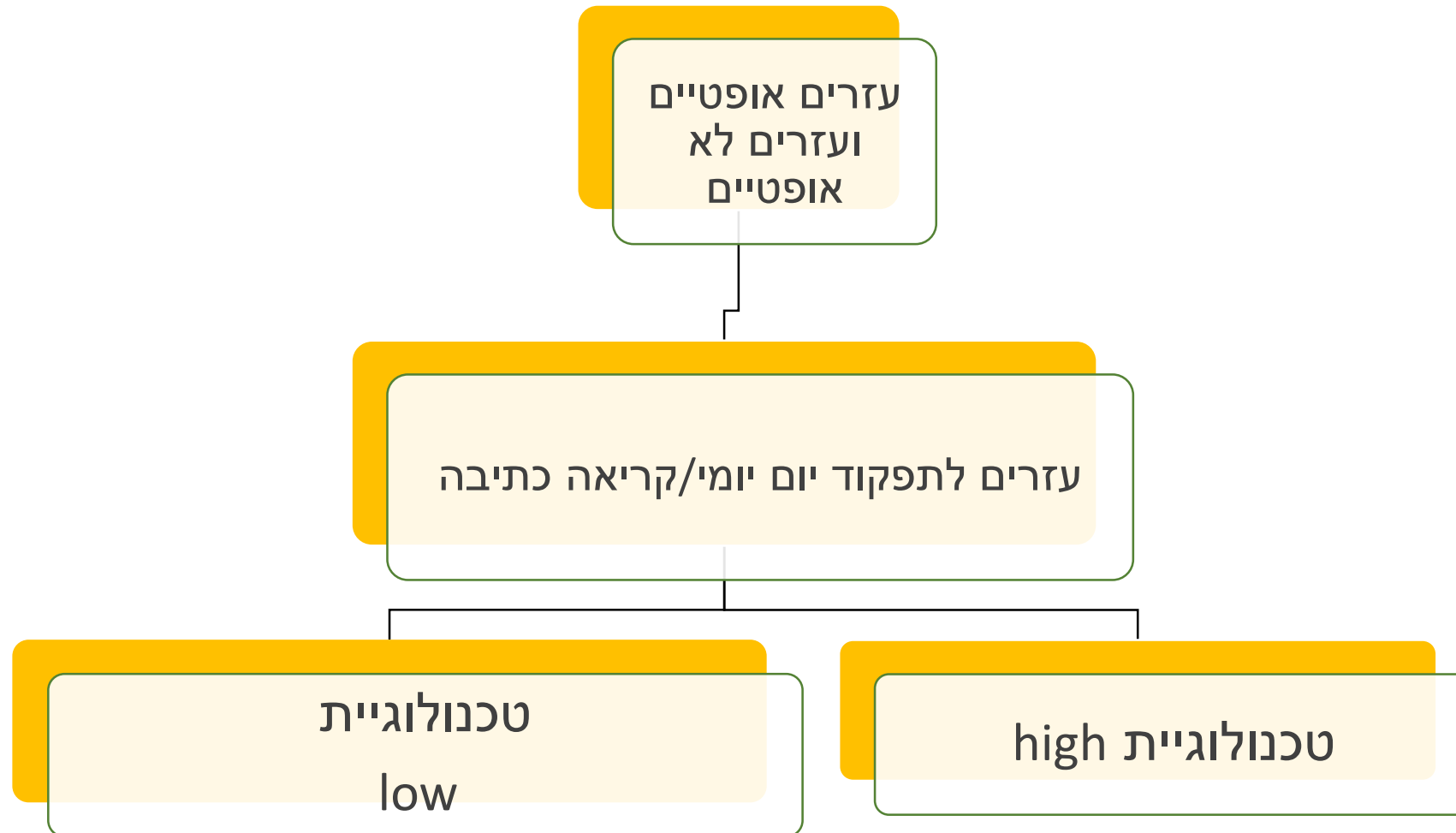

הקפדה על תאורה תומכת/ממוקדת ולא מסנוורת או עמומה,
הן בחדר המגורים והן בחדר הפעילות
שימוש בתריסים ווילונות לפי צורך

- טכנולוגיה מסייעת היא שם כולל להתקן או למערכת המאפשרים ליחיד לבצע משימה שלא היה יכול לבצע או להגביר את הקלות והביטחון בביצוע המשימה.
- יש לשלוט בטכניקה של השימוש בעזר-אחרת הוא עלול לתת תחושה מדומה של בטיחות.
- יש להכיר היטב את העזר כולל יתרונותיו ומוגבלויותו.

סוגי טכנולוגיות מסייעות

סוגי עזרים לאנשים עם לקות בראייה

קריאה עם ראייה ירודה

ניידות

עזרי מטבח

תקשורת

טיפול עצמי

פנאי

"all in one" – המכשיר החכם

.2

תעודת עיוור-זכויות

הנחות מול מגוון נותני שירותים במשק
מחייב בדיקת זכאות על פי קריטריונים שונים ופניה
לגופים

תעודת עיוור- סבסוד ציוד וטכנולוגיה מסייעת

סבסוד ברכישת ציוד וטכנולוגיה מסייעת

תקשורת ומחשבים, התמצאות וניידות, מטבח, תחזוקת בית, טיפול עצמי, עזרי

ראייה, אמצעי למידה, פנאי, רפואה

תהליך קבלת תעודת עיוור

בדיקת עיניים אצל רופא עיניים בקהילה.

על רופא העיניים למלא "טופס בקשה לתעודת עיוור" מקוון או ידני

יש לשלוח תמונת פספורט עדכנית בקובץ דיגיטאלי במייל למנהל מוגבלויות. שם הקובץ יהיה מספר תעודת הזהות

הפונה יוזמן לבדיקה אצל רופא אמון של מנהל מוגבלויות.

תשובת רופא האימון מועברת למנהל מוגבלויות אשר קובע את הזכאות.

תשובה ו/או תעודת עיוור/לקוי ראייה תישלח אל בית הפונה.

3.
שירותים

שירותי מגדל אור

מענים

שילוב בתעסוקה

שירותי אבחון תעסוקתי, הכשרות והשמה בשוק הפתוח, תוכנית לוווי לשילוב בצה"ל, תוכנית מנטורים, תוכנית מתנדבים מקריאים, מאגר השאלה למעסיקים, מפעל מוגן

הפצת ידע

מרכז הכשרות
למעגלים תומכים

קידום התפקוד העצמאי

שירותי הדרכה שיקומית/ מכונים לשיקום
ראייה ירודה/ דירות מכינה לחיים עצמאיים

שימוש אפקטיבי בטכנולוגיה מסייעת

חממת הנגשה, מרכזי הדרכה טכנולוגית, מוקד
תמיכה טכנולוגי, יחידת הנגשה דיגיטלית

שיקום תפקודי

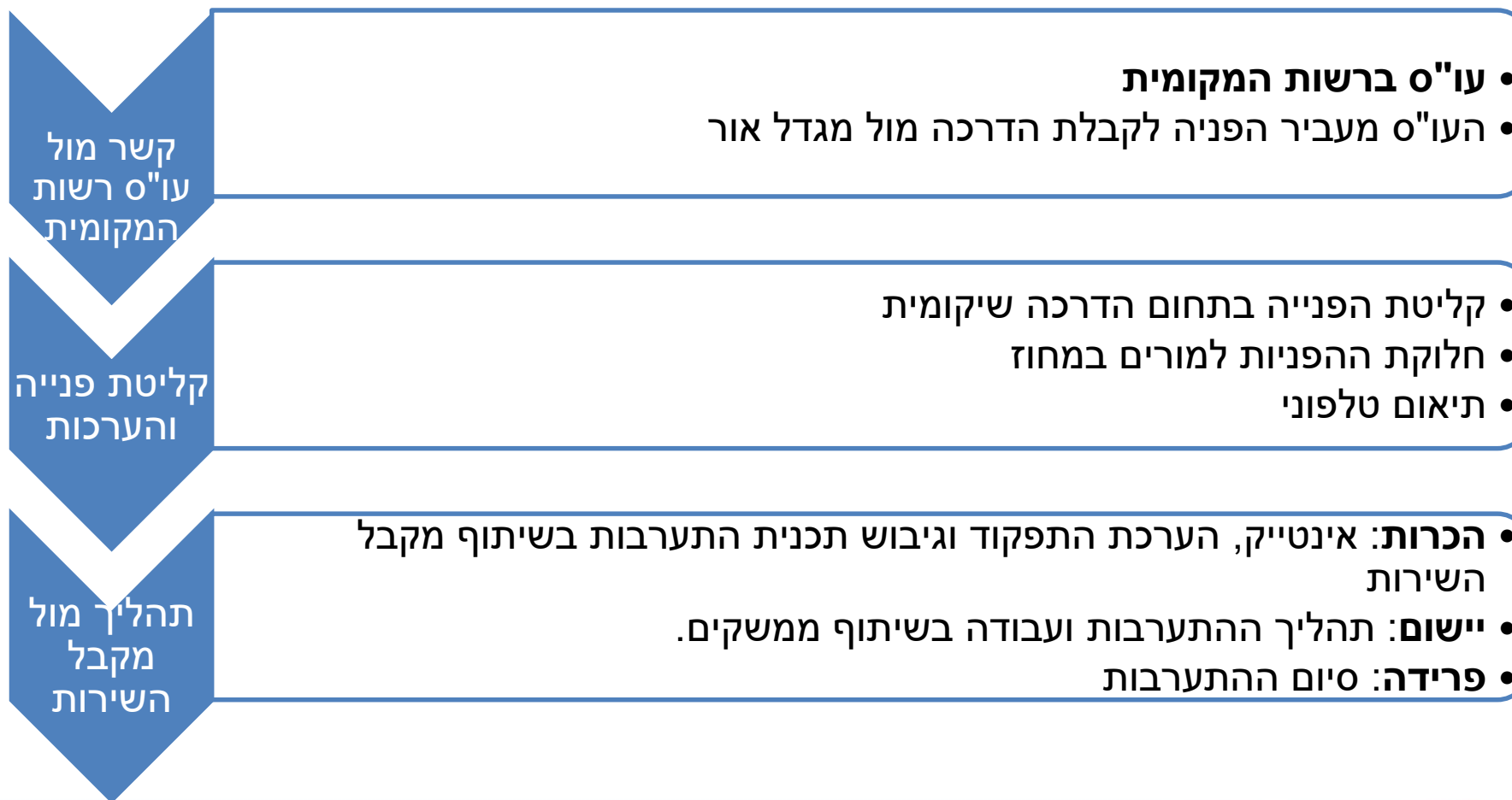
גם לנושאי תעודת עיוור וגם
לציבור ללא תעודות עיוור
מתקיים בסביבות חיון של
האדם

לימוד טכניקות ואסטרטגיות לתפקוד עצמאי ושיפור תחושת מסוגלות:

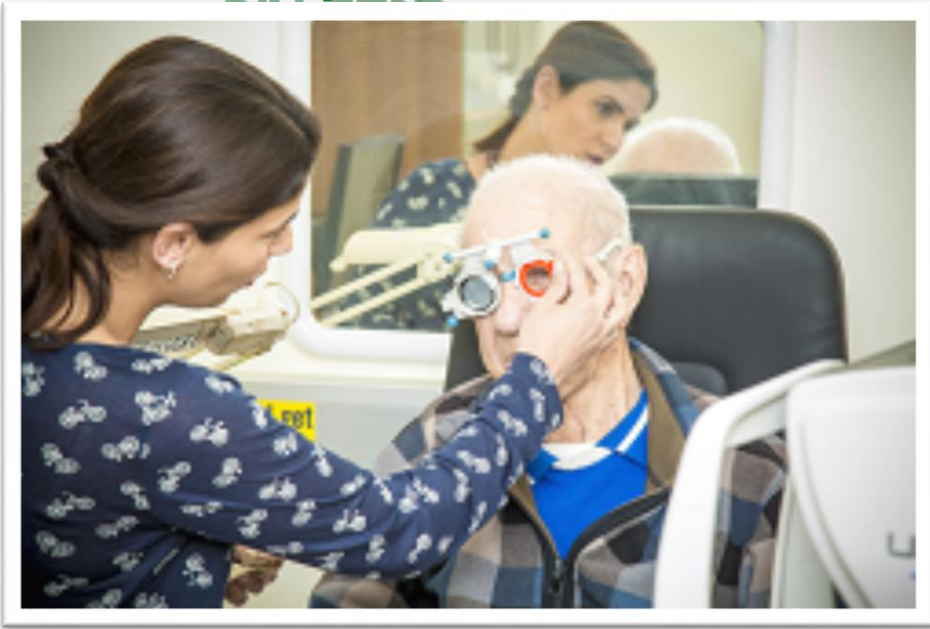
- התמצאות וניידות
- טיפול עצמי
- עבודות מטבח תחזוקת הבית
- תקשורת (ברייל, קריאה כתיבה, זיהוי כסף, שימוש בשעונים)
- טכנולוגיה - טלפונים חכמים ומחשבים
- פנאי
- הערכות לשעת חירום
- טיפול בתינוק ע"י הורים עם עיוורון
- גיל רך - הדרכת הורים וצוותים מקצועיים

הדרכה שיקומית- מהו התהליך לקבלת השירות?

מכונים לשיקום ראייה ירודה

הגדלת ניצול שרידי הראייה הקיימים באמצעות אבחון,

- התאמת עזרים של טכנולוגיה מסייעת

- אימון ותרגול השימוש בהם

- השאלתם לתקופת התנסות.

- תמיכה רגשית לעיבוד המגבלה, לאדם ולמשפחתו.

שיקום ראייה ירודה - למי מיועד השירות?

- ✓ בעלי תעודת עיוור/לקוי ראייה בכל הגילאים.
- ✓ בעלי שדה ראייה מצומצם
- ✓ בעלי חדות ראייה 3/12 בעין הטובה עם תיקון.
- ✓ מתמודדים עם קשיים תפקודיים סביב מצב הראייה
- ✓ לא קיבלו מענה מאופטיקה רגילה

תהליך שיקום ראייה ירודה

אבחון והערכה אופטיים באמצעות אופטומטריסט מומחה בראייה ירודה

התאמת מכשירים ועזרים לשיפור הראייה באמצעות אופטומטריסט

אימון ותרגול בשימוש בעזרים באמצעות מאמן/ת אביזרי ראייה

השאלת עזרים לתרגול ולשימוש, בבית הלקוח (כל מסגרת וזמני ההשאלה שלה)

תמיכה אישית וקבוצתית.

מתן ייעוץ ומידע ע"י צוות רב מקצועי, אודות שירותים הניתנים בקהילה ותיווך לגופים המסייעים במיצוי זכויות.

מגדל אור פריסת המרכזים לשיקום ראייה ירודה

• **צפון** : אברהם דנינו 4, קריית חיים, חיפה

• **דרום** : רחוב נורדאו 1, באר שבע

טלפון : 077-7721300

דירות מכינה לחיים עצמאיים בקהילה

3 דירות פועלות בצפון ובמרכז עבור צעירים המעוניינים במכינה של עד שנתיים לפני מעבר למגורים עצמאיים: שתיים למגזר החילוני, שתיים למגזר הערבי (אחת לבנים ואחת לבנות).

בכל דירה מתגוררים עד 6 צעירים, בשעות הבוקר נמצאים בשירות לאומי/צבאי/לימודים אקדמאים/עבודה – כל אחד לפי רצונו וצרכיו.

בשעות אחר הצהריים הם מקבלים ליווי מקצועי הכולל:

טיפול פרטני וקבוצתי - בתחומים כמו זוגיות ומיניות, מיומנויות חברתיות ותמונת עתיד.

הדרכה לרכישת מיומנויות לתפקוד עצמאי - התמצאות וניידות בבית או בסביבה, טיפול

עצמי, תחזוקת בית, תקשורת, מחשבים והכנה לשעת חירום.

צריכת פנאי בקהילה - ליווי בצריכת פנאי אישי וקבוצתי כגון ספורט, ים, אירועי תרבות

וטיולים.

שיקום תעסוקתי

בחירת קריירה, אימון לתעסוקה ומציאת עבודה

עמותת יעדים לצפון

- אבחון תעסוקתי מותאם
- מרכז הכשרה טכנולוגי
- תכניות הכשרה לקראת שילוב בלימודים, התנדבות לצבא או עבודה, הכוללות: השלמת השכלה, טכנולוגיה מסייעת, ייעוץ קריירה, לימוד מיומנויות בסיס ודירות הכשרה בקהילה
- התאמת סביבת עבודה ממוחשבת ונגישה
- השמה: הכשרה ולווי לתעסוקה של האדם ושל המעסיק

65% ממקבלי השירות השתלבו במקומות עבודה, למעלה מ- 70% השתלבו בלימודי המשך.

מגדל אור

ליווי אנשים עם עיוורון באמצעות מנטור, המשמש בתפקיד בכיר, בתחום המתאים להכשרתו של מקבל השירות (המנטי). התכנית מסייעת בניהול קריירה והתפתחות מקצועית, פיתוח נטוורקינג, העצמת קהל היעד, וגם בניפוץ סטריאוטיפים ודעות קדומות בקרב מעסיקים פוטנציאליים.

איתור תלמידי תיכון עם לקות ראייה/עיוורון המעוניינים להתנדב לצה"ל
אבחון יכולות וכישורים, סיוע בהכנה למבחני המיון והנגשתם,
ליווי המתנדבים בתהליכי המיון והשיבוץ על ידי ניתוח עיסוק ובדיקת נגישות סביבת
העבודה, מלווה גם את המפקד והיחידה הקולטת.

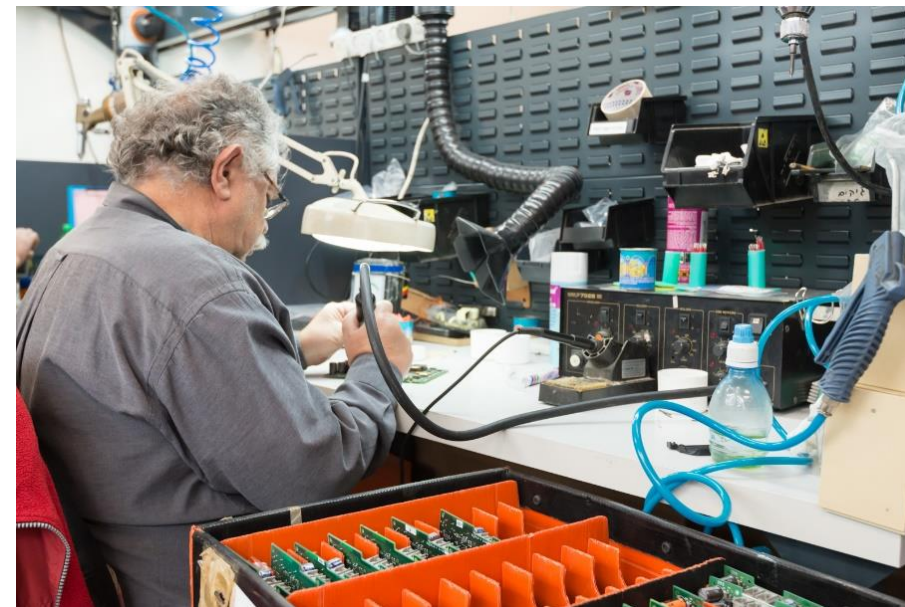
בשנת 2018 שרתו 14 מתנדבים במגוון תפקידים התואמים את יכולותיהם כמו למשל:
מש"קית חינוך, מפתחת לומדות ביחידת הסימולטורים, דסקאי שפה בחיל המודיעין,
מש"קית רציפות תפקודית, איש צוות יחידת טכנולוגית במודיעין, מש"קית בו"ם במשרד
הביטחון, עורך דיגיטאלי בגל"צ...

עד כה לוו בתוכנית למעלה מ 60 צעירים וכיום מלווים כ 40 בשלב ההכנה, המיון והשירות.

המפעל המקדם הינו מסגרת תעסוקתית מוגנת, המספקת תעסוקה לכ-120 אנשים עם לקויות ראייה ואחרות בחיפה והסביבה, אשר לא הצליחו להשתלב בתעסוקה בשוק הפתוח.

למפעל תקן ISO9001 בתחומי הייצור וההרכבות של ציוד אלקטרוניקה, מכלולי פלסטיקה, מעבדת שירות לטלפונים וציוד תקשורת ועוד.

לכל משתקם תכנית אישית והכלים הדרושים למען היותו אדם עצמאי ובעל ערך עצמי גבוה, שיאפשרו לו למצות את היכולות הטמונות בו, הן במסגרת העבודה והן בחייו האישיים.

85% מהמשתקמים ציינו בסקר פנימי כי הם חשים כי העבודה במפעל מבטאת וממצה את יכולותיהם וכישוריהם, 81% מאמינים כי המפעל תורם לאיכות חייהם ו-90% הביעו שביעות רצון כללית גבוהה מעבודתם במפעל.

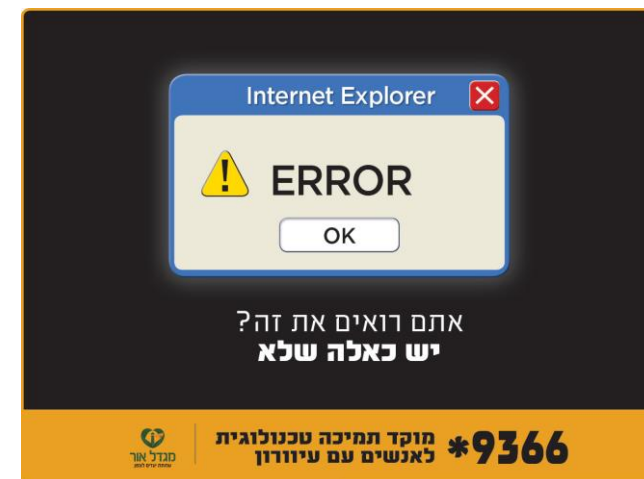
שימוש אפקטיבי בטכנולוגיות

מיזם חדשני, ראשון מסוגו בעולם, המספק תמיכה מותאמת למשתמשי טכנולוגיה עם לקות ראייה ולמעסיקיהם. התמיכה במוקד כוללת:

- תמיכה למחשבים, טאבלטים וטלפונים סלולריים, וכן לגלישה באתרי אינטרנט
- בדיקות נגישות וייעוץ להנגשת אתרי אינטרנט
- בדיקות נגישות של יישומי מחשב במקומות עבודה, למבקשים להעסיק אנשים עם

לקויות ראייה ועיוורון

84% ממשתמשי המוקד ציינו בסקר פנימי, כי המוקד מקדם את איכות החיים של אנשים עם לקויות ראייה בישראל, וכ- 70% מהפונים ציינו כי הוא תרם במידה רבה לשיפור איכות הביצועים שלהם בעבודה.

הייעוץ ניתן לפי תקן ישראלי 5568 המאמץ תקן בינלאומי WCAG2.0 ברמה AA :

- הבדיקות נעשות בשילוב של בודקים עם עיוורון מומחים בטכנולוגיה מסייעת ונגישות.
- ליווי בכל שלבי הפיתוח כולל אפיון, עיצוב, קידוד ובדיקות.
- הדרכות למפתחים, מעצבים, בודקי תכנה וכותבי מסמכים.
- סקרי נגישות וייעוץ להנגשה עד רמת הקוד :
- אתרי אינטרנט, אפליקציות, מערכות מידע ומסמכים.
- יישומי מחשב בעבודה, למבקשים להעסיק אנשים עם לקויות ראייה ועיוורון.
- בדיקות נגישות תקופתיות לשימור הנגישות.
- הנגשת מסמכים ואתרי אינטרנט (בקוד המקור).

מטרה :

הנגשת טכנולוגיות קיימות וקידום טכנולוגיות מסייעות ייעודיות לצורך שיפור איכות החיים של אנשים עם לקויות ראייה או עיוורון.

- זיהוי צרכים של האוכלוסייה שלהם עדיין אין מענה טכנולוגי, בזיהוי טכנולוגיות ישראליות ואחרות שניתן ליישמן לצורך קידום מענים שכאלו ובהגדרת הפתרונות הטכנולוגיים.
- תמיכה, יעוץ וסיוע ליזמים וחברות צעירות המפתחים טכנולוגיות ואפליקציות האמורות לשרת את אוכלוסיית היעד.
- בימים אלו מקדם המוקד את פיתוח המוצר הראשון – אפליקציה לתכנון מסלול ונווט ברמת איכון גבוהה לאנשים עם עיוורון, בשיתוף הטכניון ואוניברסיטת תל-אביב.

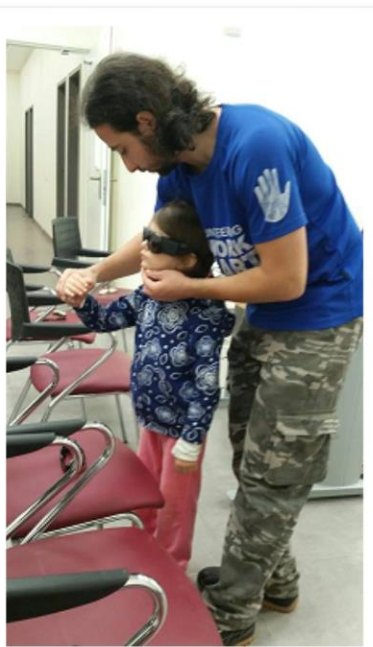
הפצת ידע

מרכז הכשרות למעגלים תומכים

הובלת תהליכי הכשרה והדרכה לגורמים הפועלים בחברה ובקהילה, המעורבים בחייו של האדם עם העיוורון או לקות הראייה: ארגונים נותני שירות, בני משפחה, עובדי סמך מקצועיים ממגוון תחומים, צוותי ניהול וליווי של מסגרות בקהילה ועוד.

הרצאות, ימי עיון, הדרכות מקוונות (webinar) התנסויות חווייתיות ותוכניות מלוות ארוכות טווח, במטרה לחזק את תהליכי השיקום והתפקוד העצמאי של האדם עם העיוורון או לקויות הראייה, באמצעות המעגלים התומכים שלו.

מרכז ידע ווירטואלי

ידע הוא כוח!

רוצים מאגר ידע וירטואלי אחד, בו ניתן למצוא את כל המידע הקשור לאנשים עם עיוורון או לקות ראייה?

תדריכים בנושאים של תפקוד עצמאי, התמצאות וניידות, ארגון סביבת מגורים ועבודה, מתן שירות מותאם ונגיש, טכנולוגיות קיימות, כתבות, סרטוני הדרכה ועוד?

הכנסו למרכז הידע של מגדל אור: [Migdalor.info](https://migdalor.info/)

מאגר ידע מקצועי לחיזוק תפקוד ומתן שירות לאדם עם מגבלת ראייה

- תדריכי תפקוד עצמאי
- סרטוני הדרכה
- מידע לגבי נגישות, זכויות ושירותים שונים

<https://migdalor.info/>

תודה!

www.migdalar.org.il "מגדל אור"